

Ibrahim Milanović

**ÄLKÄÄ KOSKEKO
VELJEENI**

Älkää koskeko veljeeni

ÄLKÄÄ KOSKEKO
VELJEENI

© 2026 Ibrahim Milanovic

Taitto ja kansi: Books on Demand

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki,
bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa
ISBN: 978-952-89-3952-8

PROLOGI

Križje, se on kaupungin yläpuolella olevan kukkulan nimi. Kukkula on juuri Krasno-nimisen kaupunginosan yläpuolella. Krasno on yksi vanhimmista kaupunginosista. Jotenkin salaperäisesti ja arasti se on asettunut kukkuloiden väliin. Sieltä sitten jatkuvat muut kaupunginosat, jotka ovat levittäytyneet pelloille ja Vrbas-joen laaksoon. Niistä on tullut suuria, ja kun ne ovat liittyneet yhteen, on syntynyt pieni kaupunki.

Križjen kukkulalta näkyi suurin osa kaupunkia, mutta ei Krasnon kaupunginosaa, sillä se oli aivan kukkulan alla ja kiinni sen juuressa. Puolustajien tukikohta oli kukkullalla, siinä oli puolustuslinjan kärki. Kukkulan reunoille oli kaivettu juoksuhautoja ja rakennettu bunkkereita ja tulasemia. Puolustuslinja oli teräväkulmainen, vähän kuin numero seitsemän muotoinen. Puolustajia oli kuusi ja bunkkereita kolme, kaksi sotilasta kussakin bunkkerissa. Bunkkerien väliin oli kaivettu juoksuhautoja, ja ainoa korsu oli keskimmäisessä bunkkerissa. Korsu oli peitelty tukeilla ja mullalla suojaksi ammuksia, kranaatteja ja muita räjähteitä vastaan. Keskimmäisen bunkkerin eli korsun edessä oli tyhjä, peltomainen alue. Siinä kohdassa maa vietti alaspäin puolikaaren muodossa, niin että vihollissotilailla oli mahdollisuus huomaamatta tulla melko lähelle. Maasto vietti alaspäin myös puolustuslinjan reunoilla olevien bunkkereiden edessä, siellä pensaitten ja puitten suojassa vihollinen pystyi tulemaan vieläkin lähemmäksi.

Vasemmanpuolimmaisessa bunkkerissa olivat Dino ja Rasko, keskibunkkerissa Seško ja Kerim ja oikealla kaksi V:tä, Vedo ja Vedro. Vedon ja Vedron bunkkerista pystyi näkemään suoraan eteenpäin ja oikealle, heistä oikealle jatkui puolustuslinja hieman heidän selkänsä takana. Seuraavaan bunkkeriin oli Vedon ja Vedron bunkkerista melkoisesti matkaa, siinä välissä ei ollut juoksuhautaa, koska näkyvyys oli hyvä, siinä oli vain tasaista alaspäin viettävää maata ja peltoa.

Aamu oli koittanut jo kauan sitten, ja aamunkoitosta lähtien puolustajat olivat olleet asemissaan omissa bunkkereissaan.

Käytäntö oli, että pimeän ajaksi kaikki kokoontuivat korsuun ja nukkuivat siellä. Kaksi kaveria oli aina vartiovuorossa, yksi korsun kummallakin puolella. Vartiovuorossa olevien velvollisuus oli huolehtia tulesta. Ennen pimeän tuloa joku aina sytytti tulen vanhaan kamiinaan, jota kutsuttiin mustalaisakaksi, kamiina oli tehty mustasta ohuesta metallilevystä. Ennen nukkumaanmenoa korsun oviaukkoon nostettiin huovat vedon estämiseksi, korsussa yritettiin pitää lämpöä mahdollisimman pitkään. Korsu oli myös tavaroiden säilytyspaikka, siellä oli kotoa tuotua ruokaa, vesikanistereita, ma-

kuupusseja, ruokailuastioita ja kaikkea muuta mitä ei voitu pitää bunkkereissa. Korsu oli kuiva paikka, sen katto ei vuotanut. Päiväsaikaan korsuun tultiin hakemaan ruokaa ja vettä.

Vedo ja Vedro huomasivat melkein samaan aikaan, että Sefko kiiruhti heitä kohti juoksuhaudan läpi. Sefkon pää heilui juoksuhaudan yläpuolella ylös ja alas, hänen pitkät vaaleat hiuksensa aaltoilivat askelten tahdissa. Sefko oli näkyvissä rintakehään asti. Sefko näytti vakavalta, hän käänteli päätään vasemmalle – suuntaan, josta vihollinen saattaisi ilmaantua. Sefkon tulossa ei ollut mitään epätavallista, kaikki lähtivät silloin tällöin käymään toisissa bunkkereissa, menivät juttelemaan ja venyttelemään jalkojaan, katkaisemaan tylsyyttä.

–Mitä kuuluu, kaverit? kysyi Sefko, katsoi Vedo ja Vedro ja sitten puolustuslinjojen edessä olevaa kenttää.

–Ei mitään, vastasi Vedro.

–Tylsyyttä, lisäsi Vedo.

Sefko sytytti tupakan hieman hermostuneesti ja veti savut. Hän huomasi, että Vedo katseli tupakkaa himoiten, Vedon aataminomina liikkui ylös ja alas. Sefko veti pari savua ja ojensi tupakan solidaarisesti Vedolle.

–Kaverit, on vähän uutisia. Äsken komento ilmoitti, että vihollisjoukkojen uudelleenryhmittelyä on havaittu, että puolustuslinjoillemme on odotettavissa hyökkäys. Ei tiedetä tarkasti, mihin iskevät, mutta käskettiin olemaan valppaina, sanoi Sefko, katsoi taas etulinjoihin päin ja otti tupakan, jonka Vedo hänelle palautti.

Vedro ei tupakoinut ollenkaan, kun taas Vedo oli intohimoinen tupakoitsija. Vedo ja Sefko polttivat tupakan puoliksi.

Vedro ja Vedo, kaksi V:tä, olivat jo kovettuneita taistelijoita, he eivät reagoineet mitenkään Sefkon ilmoitukseen. Ainakaan se ei heistä näkynyt. Se rauhoitti Sefkoa.

Silloin jostakin kuului räjähdys. Kaikki kolme olivat hetken hiljaa ja kuuntelivat.

–Näyttää siltä, että ne suuntaavat taas röörit Krasnoon, arvioi Vedro.

–Tuhoavat kaiken mitä meillä on, Vedo lisäsi.

Sefko veti vielä yhden savun ja ojensi tupakan Vedolle.

–Polta loput, Sefko sanoi Vedolle. –Minä menen nyt Raskon ja Dinon luo kertomaan asiasta heillekin.

Sefko katsoi kavereitaan, nousi ylös ja katsoi puolustusasemien eteen. Lähtiessään hän heilautti kättään pojille tervehdykseksi ja meni pois juoksuhaudaa pitkin. Muutaman metrin kuljettuaan Sefko katsoi taakseen. Vedo ja Vedro olivat kääntyneet oikeaan suuntaan, tarkkailivat vastualueensa edessä olevaa kenttää.

Pojat ymmärsivät viestin ja ottivat tosissaan, ajatteli Sefko ja jatkoi tyytyväisenä kulkuaan juoksuhaudaa pitkin.

Sefko tuli keskibunkkeriin, korsuun. Kerim tarkkaili siellä maastoa ampuma-aukon läpi. Kun Kerim kuuli Sefkon askeleet, hän kääntyi ja kohotti kulmakarvojaan.

– Onko mitään, kaveri? kysyi Sefko.

– Ei vielä mitään. Onko kahden V:n kohdalla mitään? Ei hermostuneisuutta, vai mitä? Kerim kysyi hymyillen.

– Ei mitään. Kaikki ennallaan. He ovat kovia tyyppejä. Paljon pahempaa pitäisi tapahtua, että he alkaisivat pelätä, vastasi Sefko.

Sefko tarkkaili maastoa kahden ampuma-aukon läpi ja katseli sitten korsua. Hänen katseensa pysähtyi vanhaan mustaan puhelimeen, jossa oli pyörivä kahva. Kummallinen härveli, sellaisia hän oli nähnyt vain vanhoissa mustavalkoisissa elokuvissa. Sillä puhelimella heillä oli yhteys vain komentoon. Nopeilla kahvan veivauksilla sai puhelimen soimaan. Juuri tuolla laitteella heille oli kerrottu, että vihollisen ryhmittymistä oli havaittu.

– Kukaan ei ilmoittanut enää mitään uutta, vai mitä? kysyi Sefko osoittaen vanhaa puhelinta.

– Ei kukaan, ei mitään, vastasi Kerim rauhallisesti ja kääntyi ampuma-aukkoon päin.

Sefko kuitenkin huomasi jotakin Kerimin kasvoilla. Pientä liikettä jossakin oikealla. Oliko se pelkoa, jännitystä, hermostuneisuutta, odotusta, tai ehkä ei mitään? Jos oli jotakin, Sefkoa se ei yllättänyt. Hänelle oli tuttua, että ihmiset on tehty erilaisista materiaaleista. Jotkut osaavat piilottaa tunteensa, toiset eivät. Sefko ajatteli tarjota Kerimille tupakan rauhoitukseksi, varmuuden vuoksi. Mutta Kerimiä ei tupakka kiinnostanut. Sefko taputti Kerimiä olkapäälle.

– Minä menen nyt nopeasti kertomaan myös Dinolle ja Raskolle, sanoi Sefko ja taputti Kerimiä olkapäälle vielä kerran.

– Mene vaan. Hyvä heidänkin tietää, vastasi Kerim.

Sefko otti rynnäkkökiväärin, kumartui melkein kaksinkerroin jotta pääsi ulos korsusta lyömättä päätään oven päällä olevaan tukkiin, meni ulos ja katosi.

Kerim näki hänet ampuma-aukon läpi sitten kun Sefko oli jo vähän etäännytynyt.

Sefko kulki juoksuhaudassa ja katsoi suuntaan, josta vihollinen voisi ilmestyä. Kerim seurasi Sefkoa katseella kunnes hän katosi näkyvistä. Kerim alkoi seurata tilannetta ampuma-aukon kautta. Mielessään hän laski räjähdyksiä, niitä kuului Krasnon kaupunginosan suunnasta. Sefkokin oli kuullut useita räjähdyksiä, hänenkin arvionsa mukaan ne kuuluivat Krasnon suunnasta.

Sefko näki Dinon ja Raskon päät ja sitten myös heidän ylävartalonsa. Dino ja Rasko olivat bunkkerissa hiljaa, tylsistyneen näköisinä. Rasko heilutteli suussaan improvisoi-

tua hammastikkua. Dino ja Rasko huomasivat Sefkon heti, mutta eivät reagoineet hänen tuloonsa millään tavalla.

–Mitä kuuluu pojat? kysyi Sefko, laittoi rynnäkkökiväärin perän maahan ja istui juoksuhaudan reunalle katsoen vihollisen suuntaan.

–Ei täällä mitään, mutta näyttää siltä, että Krasnoa alettiin lyödä ja kovaa, sanoi Rasko.

Sefko vilkaisi Dinoa, joka sillä hetkellä tuijotti puolustuslinjalta eteenpäin, kääntyi ja jätti rynnäkkökiväärinsä bunkkerin etuseinän eli rintavarustuksen päälle. Dinon kasvoilla oli tylsistynyt ilme.

Dino kurkotti taskuunsa ja otti sieltä tupakka-askin, otti tupakan, sytytti sen, vetäisi pari savua ja ojensi tupakan Sefkolle. Dino ei sanonut sanaakaan. Hänellä oli ollut erimielisyyksiä Sefkon kanssa, tosin aiemmin, muutama kuukausi sitten. Edellisenä päivänä heidät oli määrätty samaan juoksuhautaan, ja edellisen yön he olivat nukkuneet kaikki yhdessä korsussa. Ennen nukkumaanmenoa he olivat juoneet yhdessä teetä ja tarjonneet toisilleen tupakkaa.

Dino ja Sefko eivät olleet puhuneet toisilleen paljon, mutta eivät riidelleetkään. He tietivät toisiaan, mutta molemmista tuntui, että heidän välilleen oli jäänyt jotakin. Molemmat olivat älykkäitä. Sefko oli ammatiltaan kemian insinööri. Hän oli valmistunut korkeakoulusta kolme vuotta ennen sotaa, ja Dino oli juuri ennen sotaa ilmoittautunut korkeakoulun konetekniikan kolmannelle vuosikurssille. Molemmat välttelivät herkkää aluetta, josta heillä oli ollut erimielisyyksiä. He tiesivät, että tässä tilanteessa ei kannattanut aloittaa keskustelua hankalasta aiheesta. Molemmat olivat hieman temperamenttisia. Keskustelusta saattaisi kehittyä väittely ja siitä riita, eivätkä he halunneet riidellä. Ei ollut oikea aika eikä paikka sellaiseen. Heillä oli yhteinen vihollinen, heidän piti suunnata viisautensa ja keskittymisensä vihollista vastaan.

Sefko tarttui ojennettuun tupakkaan, veti savua syvälle keuhkoihinsa.

–Komento ilmoitti, että hyökkäys on odotettavissa, sanoi Sefko. –Ei tiedetä, mihin ne iskevät, mutta jonkinlaista vihollisjoukkojen ryhmittelyä on havaittu. Näyttää siltä, että aloittivat Krasnosta. Sinne putosi jo kymmenkunta ammusta, sanoi Sefko, veti savua ja ojensi tupakan takaisin Dinolle. Rasko ei tupakoinut.

–Ne vasta säätelevät tähtäimiään, sanoi Dino.

Sillä hetkellä kuului räjähdys oikealta puolelta, Medon Glavan suunnasta. He näkivät savua nousevan räjähdyspaikalta.

–Katsopas, näyttää siltä, että lyövät Medon Glavaa, sanoi Rasko.

He olivat hiljaa ja katselivat. Kuului kaksi muuta räjähdystä Medon Glavan kukkulalta, puolustuslinja kiemurteli sinne asti. Križjen ja Medon Glavan välissä. Kahden

kukkulan välisessä laaksossa oli kaupunginosa, jonka vihollisen joukot olivat jo valloittaneet. Kukkuloiden välissä oli juoksuhautoja ja bunkkereita U-kirjaimen muodossa.

Tupakka oli jälleen Sefkolla, sitä oli vielä vähän jäljellä. Sefko veti yhden savun ja ojensi tupakan Dinolle.

–Tässäpä tämä, minä lähdän omalle paikalleni. Kaverit, olkaa valppaina, olkaa varovaisia, ei sitä koskaan tiedä, sanoi Sefko, otti rynnäkkökiväärinsä ja lähti kulkemaan juoksuhaudan läpi. Muutaman metrin päästä hän katsoi taakseen.

Dino sammutti savukkeensa rintavarustukseen ja katsoi puolustuslinjaa. Rasko tutki vastuualuettaan, suoristi selkäänsä nähdäkseen paremmin.

Juoksuhaudassa korsun kohdalla Sefko kuuli räjähdysten, se oli kuin ukkosen jyrähdys. Vaistomaisesti hän kumartui ja katsoi äänen suuntaan. Savua näkyi noin kolmenkymmenen metrin päässä puolustuslinjan takana. Kiviä ja multaa ropisi maahan ja puihin aika lähelle korsua ja juoksuhaudan taakse.

Korsun sisäänkäynnin luona Sefko huomasi Kerimin, joka tuijotti sinne minne ammus oli pudonnut.

–Juokse sisään kaveri, sanoi Sefko ja hymyili.

He menivät korsuun, kumpikin ampuma-aukkojen luo omille paikoilleen. Vielä yksi ammus putosi lähistölle, ja sitten toinen.

–Näyttää siltä, että eivät jätä meitä rauhaan, huomautti Kerim.

–Näköjään alkoivat juhlia, lisäsi Sefko.

–Nyt varmaan jo yli kaksikymmentä ammusta on pudonnut Medon Glavan kukkuralle. Aluksi niitä tuli harvoin, mutta nyt yhä useammin. Nyt kranaatteja sataa kaatamalla, totesi Kerim.

Tykistöhyökkäys oli laaja. Kohteina olivat Križje, Medon Glava ja Krasno. Križjeen osui useita kranaatteja. Mutta pojat tiesivät, että pommituksen aikana ei tule jalkaväen hyökkäystä.

Sefko ja Kerim seurasivat tilannetta ampuma-aukoista ja kuuntelivat, mihin kranaatit putoilivat. Heidän kämmenensä hikosivat ja sydämet hakkasivat. Kerim huomasi Vedon juoksevan heitä kohti juoksuhaudassa. Hetkessä Kerim ilmestyi korsun ovelle.

–Kaverit... se osui Vedroon, Vedo sanoi.

Sefko ja Kerim katsoivat Vedoä hämmästyneinä.

Vedo heilutti päätään, näytti pelokkaalta, järkyttyneeltäkin.

–Kranaatti... kranaatin sirpale, lisäsi Vedo.

–Onko hän kuollut? Kerim tokeni ensin.

–En oikein tiedä. Luulen niin, vastasi Vedo.

–Mennään katsomaan, sanoi Sefko päättäväisesti, ohitti Vedon ja meni juoksuhautaan.

Vedo seurasi Sefkoa, hetkessä he olivat Vedron luona. Sefko näki jo kaukaa Vedron liikkumattoman ruumiin rintavarustuksen päällä. Kun Sefko tuli lähemmäksi, hän näki Vedron kauluksen olevan veressä. Sefko suoristautui hieman ja katsoi varovasti puolustuslinjan eteen, vaikka kranaatteja vielä putoili, vilkaisi varmuuden vuoksi. Sitten Sefko kumartui ja tutki Vedron haavaa. Se oli takaraivossa. Paljon verta oli valunut, vaikka haava ei näyttänyt isolta. Sefko laittoi korvansa lähelle Vedron suuta ja nenää, kuunteli hengitystä ja kokeili Vedron pulssia kädestä ja kaulasta. Oli ilmeistä, että Vedro oli kuollut, mutta Sefko halusi olla varma. Hän kääntyi Vedon puoleen, joka seurasi tarkasti hänen tekemisiään. Sefko pudisti päätään ja nielaisi katkerasti.

–Hän on kuollut, sanoi Sefko surullisesti.

Vedo laski katseensa alas kuolleeseen naapuriin ja sotatoveriin, hänen aataminimensa nousi ja laski, hän nieleskeli jotakin.

–Hänet pitäisi siirtää pois täältä. Minun on vaikea katsoa häntä, sanoi Vedo alakuuloisesti.

Sefko otti tupakan askista ja ojensi sen Vedolle.

–Tässä, polta se. Yritä hieman koota itseäsi. Minä yritän raahata hänet noiden tammien luo. Siellä kukaan ei näe häntä. Pysy sinä valppaana ja ole varovainen, sanoi Sefko, nosti rynnäkkökiväärin olalle, tarttui Vedroon molempien kainaloiden alta ja alkoi raahata häntä juoksuhaudautusmaahan.

–Odota, minä vähän autan sinua, tarjosi Vedo.

–Ei ole tarvetta, ystäväiseni. Minä voin tehdä sen. Ole vaan siinä ja varmista, ettemme saa kutsumatonta seuraa.

Sefko raahasi kaatuneen sotatoverinsa tammien luokse, Dinon ja Raskon bunkkerin taakse. Dino ja Rasko huomasivat hänet bunkkeristaan ja näkivät mitä hän teki.

–Näyttää siltä, että ne osuivat, sanoi Rasko katkerasti.

–Minusta näyttää että se on Kerim. Mitä mieltä sinä olet? lisäsi Dino matalalla äänellä.

–En tiedä. Vaikea sanoa, vaikea tunnistaa täältä, vastasi Rasko, sylkäisi ja kääntyi, alkoi katsella vastuualuettaan.

Sefko jätti ruumiin tammien luo. Hän tiesi, ettei voinut tehdä enempää kaatuneen kaverin hyväksi. Ainoaksi tehtäväksi jäi raportoiminen komennolle. Komennon pitäisi lähettää joku hakemaan ruumis.

Useita ammuksia putoili. Sefko tajusi, että hänen täytyi juosta suojaan. Tammien luona ei ollut mitään suojaa. Sefko vilkaisi ruumista vielä kerran, suoristautui, juoksi Dinon ja Raskon bunkkeria päin, hyppäsi juoksuhaudautusmaahan. Se oli lähin suoja.

Dino ja Rasko katsoivat Sefkoa sanaakaan sanomatta, katseista näkyi suuri kysymysmerkki. Sefko oli hengästynyt, seisoi hetken paikallaan. Muut odottivat.

–Vedroon osui... Takaraivoon... Kranaatin sirpale. Hän kuoli heti, kertoi Sefko hengittäen syvään.

Dino ja Rasko olivat hiljaa. Ei ollut mitään sanottavaa. Kuin yhteisestä sopimuksesta kaikki laskivat katseensa maahan. Rasko liikahti ensimmäisenä, kääntyi seuraamaan vastuualuettaan.

Kranaatteja putoili jatkuvasti. Muutama tuli melko lähelle, eivätkä lakanneet satamasta Medon Glavan kukkulalle eivätkä Krasnoon. Räjähdyksiä kuului Krasnon suunnasta, mutta muutaman minuutin ajan kuulosti siltä kuin tykistöhyökkäys Medon Glavan kukkulalle olisi pysähtynyt.

–Lähden omalle paikalleni. Ilmoitan asian komennolle. Olkaa valppaina ja pitäkää huolta itsestänne, sanoi Sefko ja meni juoksuhaaraan.

Korsun kohdalla Sefko kuuli tulitusta Medon Glavan suunnasta. Hän pysähtyi ja katsoi kukkulalle päin, mutta ei nähnyt mitään erikoista. Hän astui korsuun ja huomasi, että Kerim nojasi ampuma-aukkoon ja tuijotti Medon Glavan suuntaan. Kerim kuuli Sefkon tulevan, mutta ei kiinnittänyt häneen huomiota vaan jatkoi tuijottamistaan.

–Näkykö mitään? kysyi Sefko.

–Ei näy tältä puolelta. Näyttäisi siltä että ne hyökkäävät toiselta puolelta, vastasi Kerim ja kääntyi Sefkoon päin. –Minne jätit Vedron?

–Tuonne, noiden tammien luo, Sefko näytti kädellään. –Ja nyt ilmoitan asiasta myös komennolle.

Sefko tarttui puhelimen luuriin ja alkoi veivata kahvaa. Puhelimesta kuului vain hiljaisuutta. Sefko pyöritti uudelleen, mutta taaskaan ei mitään, ei signaalia. Hän yritti vielä muutaman kerran, mutta turhaan.

–Vaikuttaa siltä että yhteys on poikki, Sefko sanoi lopuksi.

–Ehkä ammus osui lähelle ja katkaisi linjan, Kerim huomautti.

–Ei väliä, mumisi Sefko, nousi ja meni ampuma-aukon luo.

Kumpikaan ei huomannut, että Križje-kukkulan pommitukset olivat lakanneet, mutta kova ammunta Medon Glavan kukkulalla ei ollut laantunut. Siellä oli ilmeisesti käynnissä jalkaväen hyökkäys.

Sefko tarkkaili tilannetta ampuma-aukosta. Hänen katseensa pysähtyi vastakkaiselle puolelle Drijenovac-kukulalle, se oli vihollisjoukkojen hallinnassa. Sieltä he näkivät Križjen kuin se olisi heidän kämmenellään. Myös Sefko näki hyvin sinne, näki myös sen Drijenovac-kukkulan juurella olevan kaupunginosan, joka puolestaan oli oman armeijan hallussa.

–Miten sotkuista on tämä kaikki... He ovat tuolla ja me olemme tällä kukkulalla. Tuijotamme toisiamme. Tuon kukkulan juurella kaupunginosa on meidän hallussamme,

ja tämän kukkulan juurella kaupunginosa on heidän hallussaan. Heikäläiset eivät päästä meikäläisiä täältä alas kaupunkiin ja me emme anna heidän tulla tuolta alas kaupunkiin. Kaikki on niin sekavaa ja outoa. Ihan tyhmää... Tämä on suurta tyhmyyttä, mutta minkäs teet, pohti Sefko.

Sefkon ajatukset keskeytti räjähdys, sitten kuului laukauksia vasemmalta. Kohta alkoi sarjatuli. Tulitusta kuului Dinon ja Raskon bunkkerin suunnasta. Sefko katsoi sinne, mutta ei voinut nähdä mitään erikoista. Sefko tutki korsun edessä olevaa vyöhykettä, sielläkään ei ollut mitään kummallista. Ammunta jatkui. Sefkosta tuntui, että hän kuuli ihmisten puhetta. Sefko katsoi Kerimiä ja Kerim katsoi häntä.

–Kuulostaa siltä että siellä hyökätään Dinon ja Raskon bunkkeriin, Kerim sanoi.

–Kyllä, ja lujaa. Minä menen sinne, ehkä he tarvitsevat apua. Pidä sinä silmäsi auki, älä päästä niitä lähelle. Sopiiko? sanoi Sefko.

–Okei, sanoi Kerim ja otti paremman asennon ampuma-aukolla.

Sefko kääntyi lähteäkseen, mutta tunsu Kerimin käden olkapäällään.

–Ole varovainen, sanoi Kerim vakavasti.

–Olen. Sinä myös, sanoi Sefko ja meni juoksuhautaan. Käveltyään muutaman metrin hän kuuli luotien vihellystä. Hän tiesi luotien olevan hajaluoteja, ammuttuja umpimähkään. Sefko liikkui nopeasti ja huomasi, että Dino oli tullut ulos juoksuhaudasta. Dino makasi puun takana, oli mennyt paikkaan, johon oli tehty suoja makuuasentoa varten, sieltä oli parempi näkyvyys. Sefko oli korkeammalla, hän näki Dinon, vaikka ei nostanut päätään juoksuhaudan rintavarustuksen yläpuolelle. Dino näytti ampuvan pari lyhyttä sarjaa, ja alkoi sitten kaivaa taskustaan jotakin, luultavasti käsikranaattia.

Sefko luuli nähneensä myös Raskon rintavarustuksen päällä, mutta ei ollut ihan varma. Sefko nosti varovasti päänsä juoksuhaudan yläpuolelle ja tutki lyhyesti edessään olevaa kenttää, arvioi missä hyökkääjät olivat ja mistä ampuivat.

–Herra Jumala, kuinka pitkälle ne ovat päässeet! Jos ne jatkavat, ne ottavat tämän meiltä, pohti Sefko hermostuneena.

Sefkon sydän alkoi hakata entistä kovemmin, suuta kuivasi. Sefko tiesi, että hänen rynnäkkökiväärinsä oli ladattu, luoti oli valmiina piipussa. Hän tarkisti vain, että kiväärin vipu oli sarjatuliasennossa. Se oli.

Sefko nousi taas varovasti, kurkisti rintavarustuksen yli, ei nähnyt ketään. Vihollinen oli suojassa, mutta Sefko huomasi paikan mistä ampuminen tuli. Hän tähtäsi varovasti ja ampui useita lyhyitä sarjoja vihollisen suuntaan. Luodit sihisivät hänen päänsä ympärillä.

–Ei, ette pääse tänne, ette niin kauan kuin minä olen elossa, Sefko ajatteli ja laskeutui suojaan.

Sefko vilkaksi Dinoon päin. Hän näki, että Dino heitti käsikranaatin. Sefko nousi jälleen, otti hyvän asennon ja alkoi ampua, vaikka ei nähnyt ketään. Kuului Dinon heittämän käsikranaatin räjähdys. Sefko ampui vielä muutaman lyhyen sarjan, ja näki juoksevia hahmoja kahden pensaan välissä.

Yksi vihollisotilas pysähtyi ja ampui Sefkoa ja Dinoa kohti, kaksi muuta juoksivat pois. Sefko ei ehtinyt tähdätä tarkemmin, ampui vain hahmojen suuntaan. Näytti siltä, että vihollinen vetäytyi, perääntyessään he suojelivat toisiaan ampumalla. Sefko ampui vielä kaksi lyhyttä sarjaa vihollisen suuntaan ja huomasi sitten silmäkulmastaan, että Dino oli kaatunut maahan. Sefko suojautui rintavarustuksen taakse ja katsoi tarkemmin. Hän näki, että Dinoon oli osunut. Sefko suoristautui ja ampui uudestaan sarjatulta vihollisen suuntaan. Mutta yhtäkkiä hänen rynnäkkökivääristään kuului napsahdus, hän paineli liipaisinta mutta turhaan. Hän tajusi ammusten loppuneen. Hän vaihtoi nopeasti makasiinin ja latasi uudelleen, nousi pystympään ja ampui useita lyhyitä sarjoja. Sitten hän lähti Dinon luo juoksuhautaa pitkin. Luoteja vihelteli hänen ympärillään, niitä pomppi alas oksista ja kivistä, kuului surinaa, joka lakkasi jossakin ja kuului pian toisesta suunnasta.

Juoksuhaudassa Sefko törmäsi Raskon elottomaan ruumiiseen. Hän pysähtyi ja näki, että asia oli selvä. Suora osuma, luoti oli mennyt Raskon pään läpi. Rasko oli kuollut. Sefko suoristautui ja ampui jälleen kaksi lyhyttä sarjaa. Hänen kätensä olivat hiestä märät, kädet olivat liimautuneet kivääriin. Hän lähti Dinoa kohti ja oli hetkessä tämän vieressä, tarttui häntä olkapäähän ja ravisti. Dino pyöritti silmiään.

–Nouse ylös, olet kunnossa! Ei tapahtunut mitään! huusi Sefko ja läimäytti Dinoa poskelle.

Dino räpytteli silmiään, avasi silmät kokonaan ja katsoi ympärilleen. Veri virtasi hänen ohimostaan ja korvan yläpuolelta, valui pitkin poskea. Luoti oli osunut, mutta onneksi vain raapaissut.

–Tule juoksuhautaan, se on turvallisempaa, käski Sefko ja katsoi mistä vihollinen ampui.

Sefko polvistui puun taakse ja ampui vielä muutaman sarjan. Vihollinen oli jo lopettanut ampumisen. Kuului vain muutaman satunnaisen luodin vihellys, niitä lensi korkealla puiden latvojen läpi. Sefko ampui varmuuden vuoksi.

Mutta ei olisi enää tarvinnut ampua. Se oli ohi. Vihollinen vetäytyi. Vihollinen oli toistaiseksi torjuttu. Olivat tajunneet, etteivät siitä kohdasta pääse läpi. Onneksi vihollinen ei tiennyt asian todellista tilaa. Sefko tiesi, ettei vihollinen hyökkäisi uudelleen, ei ainakaan heti. Sefko auttoi Dinoa hyppäämään juoksuhautaan.

–Ne eivät ammu enää. Torjuimmeko hyökkäyksen? kysyi Dino.

–Kyllä, toistaiseksi. Käsikranaattisi pelotti heitä. Luultavasti se räjähti lähellä, vastasi Sefko.

Dino katsoi oliko Sefko tosissaan. Kyllä oli, Sefkon ilme paljasti sen.

–Näin kun Raskoon osui, Dino sanoi alakuloisesti.

–Kyllä, suoraan päähän. Meistä lähti kaksi, lisäsi Sefko.

–Jos et olisi tullut, ne olisivat miehittäneet tämän bunkkerin. Olisivat ottaneet minut. Sitten niitten olisi ollut helppoa ajaa teidätkin pois, totesi Dino kiittolisena.

Kerim tuli juosten heidän luokseen.

–Mitä tapahtui, kaverit? Kerim kysyi, vaikka näki, että Dino oli haavoittunut ja Rasko makasi liikkumattomana rintavarustuksen päällä.

–Tässä tämä, kuten näet. No, sinulla on tehtävä. Jos jaksat, vie Rasko Vedron luokse. Noiden tammien luo, näetkö? Me menemme korsuun. Täytyy sitoa Dinon haava. Tule sinäkin sitten sinne, sanoi Sefko Kerimille.

–Okei, hoidetaan, sanoi Kerim.

Korsussa Sefko ja Dino sytyttivät ensin tupakat. Savuke suussa Sefko puhdisti Dinon haavan. Vedokin tuli siihen hetkeksi, poltti Sefkolta saamansa tupakan, kuuli mitä oli tapahtunut ja palasi omalle paikalleen. Myös Kerim tuli hetkeksi korsuun raahattuaan kuolleen Raskon tammien luo Vedron viereen.

Kerim lähti korsusta, meni vartioimaan muutaman metrin päähän, paikkaan, josta hänellä oli näkyvyys Dinon ja Raskon bunkkerin eteen. Oli oltava varovainen, sodassa ei koskaan tiedä missä vaara väijyy.

–Olit onnekas. Vain sentti vasemmalle ja... Minulle tulee vilunväristyksiä kun ajattelen sitä, sanoi Sefko laittaessaan sidettä Dinon päähän.

–Niinpä. Soititko komentoon jo Vedrosta? Pitäisi soittaa uudestaan ja raportoida myös Raskosta. Toivottavasti lähettävät jonkun auttamaan meitä, jos heillä on ketään, sanoi Dino.

–Yritin, mutta yhteys on poikki. Kranaatti on varmaan katkaissut linjan jossakin, vastasi Sefko.

Sefko oli juuri lopettanut Dinon huoltamisen, kun Vedo taas ilmestyi korsun ovelle.

–Pojat, ne toivat tankin Drijenovacille, sanoi Vedo hieman hengästyneenä.

Korsuun laskeutui hiljaisuus. Sefko ja Dino tuijottivat Vedoä, samalla he kuuluivat raskaan moottorin jyrinää. Dino nousi seisomaan ja katsoi tähyystysaukosta, niin myös Sefko. Samalla Kerim astui korsuun ja huomasi heti, että muut tiesivät tankista ja näkivät sen.

Tankki parkkeerasi melkein kukkulan reunalle.

–Katsokaa mihin ne parkkeerasivat sen, keskelle aukiota. Jos meillä olisi tykki, me pyyhittäisiin se sieltä, sanoi Dino.

–Ne tietävät että meillä ei ole tykkiä, siksi ne voivat pysäköidä minne haluavat, lisäsi Sefko ja siirtyi pois tähystysaukon luota.

Muutama sekunti myöhemmin Dino näki välähdyksen tankin piipusta.

–Varo! huusi Dino, kääntyi hetkessä ympäri ja heittäytyi Sefkon päälle, Sefko oli kumarassa juuri hänen edessään.

Dino kaatoi Sefkon, putosi Sefkon päälle, suojasi Sefkoa ruumiillaan. Sefko oli ehtinyt varautua sen verran, että otti käsillä vastaan eikä loukkaantunut. Vedo ja Kerim käpertyivät maahan korsun toisella seinustalla.

Kuului jyrinää, mutta se tuli jostakin kauempaa. He kaikki odottivat iskua ja kuuntelivat. Mutta mitään ei tapahtunut. He tajusivat, että eivät olleet kohteina sillä kertaa.

–Hyvä juttu, eivät ampuneet meitä, sanoi Dino noustessaan Sefkon päältä.

Myös Sefko nousi seisomaan. Ravistaessaan likaa ja pölyä vaatteistaan hän katsoi kiitollisena ja vähän ihmeissään Dinoa. Edellispäivään saakka he olivat olleet riidoissa, mutta nyt he käyttäytyivät kuin parhaat ystävät. Hyökkäyksen aikana Sefko juoksi tuleen pelastamaan Dinon, ja nyt vastineeksi Dino suojeli häntä omalla ruumiillaan.

–Minne ne ampuivat? kysyi Sefko.

–Medon Glavan kukkulaa kohti, siltä ainakin kuulosti, sieltä räjähdys kuului, vastasi Kerim.

Dino lähestyi ampuma-aukkoa uudelleen. Tankin suunnassa hän näki välähdyksen.

–Taas! hän huudahti.

Sekunnin murto-osassa Dino kääntyi ja heittäytyi jälleen Sefkon päälle, juuri kun Sefko oli puhdistamassa polviaan. He putosivat jälleen maahan. Sefko ojensi jälleen vaistomaisesti kätensä ja onnistui pehmentämään putoamista, ei osunut suoraan maahan mutta tunsu tylsän iskun selässään. Kaikki odottivat ja kuuntelivat, mutta mitään ei tapahtunut.

–No vittu, sanoi Dino kuin olisi pettynyt.

Sefko katsoi Dinoa maasta ja hymyili. Häntä huvitti, Dino näytti siltä kuin olisi tehnyt jotakin jolle muiden pitäisi nauraa. Sefko nousi seisomaan ja puhdisti taas vaatteitaan. Dino ei mennyt enää ampuma-aukolle vaan näperteli jotakin käsissään. Korsun kulmassa Kerim tutki tilannetta toisesta vähän vinosta ampuma-aukosta. Vedo oli samalla puolella, mutta hieman kauempana, näytti kuuntelevan jotakin, ehkä aikoi lähteä ulos tarkastamaan oman bunkkerinsa tilannetta. Mutta jokin pysäytti Vedon.

Sefko kiersi Dinon ja lähestyi ampuma-aukkoa, katseli hetken ja huomasi jotakin, epäili vähän että näki harhoja. Näytti kuin tankin torni ja piippu liikkuisivat hieman. Sefko ei voinut uskoa että näkisi niin kauas. Mutta jotakin hän näki, pienen liikkeen. Sefko siristi silmiään, yritti terävöittää katsettaan. Oli hiljaista, mutta yhtäkkiä tankin

piipussa välähti. Sefko tajusi tilanteen, kääntyi ja heittäytyi Dinon päälle. Dino oli valmistautumaton ja yllätynyt. Sefko oli isompi ja painavampi, Dino painui Sefkon alla.

Juuri kun Dino osui maahan kasvot edellä, kuului korviahuumaava jyrähdys. Dinon korvat alkoivat soida, hän tunsu painon yllään ja jotakin ropisi hänen oikean kätensä päälle, kurkkuun nousi pölyä. Dino makasi liikkumatta. Oli hiljaista, Dino kuuli vain korviensa huminaa. Hän tunnusteli itseään ja tunsu lievää kipua vasemmassa polvessa. Heitä kohti oli ammuttu, hän tajusi, ja korsuun oli osunut.

Dino ei tiennyt, kuinka kauan hän oli maannut paikallaan. Hän oli menettänyt ajantajuun, odotti vain että Sefko liikkuisi ja menisi pois hänen selkensä päältä. Dinon vasen käsi ja vasen polvi olivat hankalassa asennossa, hänestä alkoi tuntua että hän ei kestäisi enää.

Vallitsi rauha ja hiljaisuus, kaikki äänet olivat kadonneet. Dinon kädet alkoivat puuttua, hän liikutti hieman olkapäitään.

–Hei Sefko, mene jo pois päältäni, Dino sanoi.

Ei vaikutusta. Dino nousi kyynärpäitten ja oikean polven varaan, veti itsensä hitaasti pois Sefkon alta. Sefko putosi maahan. Sefkon päällä oli paksu kerros likaa ja pölyä, vaikka osa jo tippui pois. Tukki roikkui ylhäältä ja painoi Sefkoa reiteen.

Dino tutki Sefkoa ja tuli pään kohdalle. Vaikka pää oli liian ja pölyn peitossa, verijuova oli jättänyt selvän jäljen takaraivon oikealle puolelle. Veri oli kastellut Sefkon vaaleat hiukset, valunut hänen poskelleen ja leualleen ja siitä maahan, leuassa roikkui veripisara.

Dinon kaulaa kutitti. Hän raapi kaulaansa ja tunsu jotakin märkää sormissaan. Se oli verta. Hän kosketteli päätänsä, mutta ei löytänyt haavoja. Hän tajusi, että hänen kaulassaan oli Sefkon verta.

Dino katseli korsussa ympärilleen. Pöly oli laskeutunut. Se korsun puolisko, jossa Kerim ja Vedo olivat olleet, oli kokonaan tukkien ja mullan peitossa. Dino ymmärsi, että Vedo ja Kerim olivat hautautuneet sotkun alle. Ampuma-aukosta oli jäljellä vain pieni kolmion muotoinen kolo. Dino käänsi katseensa korsun oveen. Oven yläpuolelta tukki oli tippunut alas oven puoliväliin. Hetkessä Dino huomasi tuon kaiken. Katseellaan hän etsi rynnäkkökivääriä ja näki sen olevan murtuneen tukin vieressä, pölyn peitossa. Dino puhdisti kivääristä pois multaa ja pölyä ja tarkasti, oliko se kunnossa. Näytti vahingoittumattomalta.

Dino meni ulos korsusta ovella roikkuvan tukin alta. Hän oli järkyttynyt, sokissa. Hän kääntyi vasemmalle tietämättä miksi, jokin alitajunnassa käski tekemään niin. Kuumartuneena hän suuntasi bunkkeriin, jossa kaksi V:tä, Vedo ja Vedro olivat olleet ennen hyökkäystä. Hän tarkasti bunkkerin, siellä ei ollut mitään eikä ketään. Hän katsoi vihaisesti tulta sylkevää tankkia. Tankki jatkoi työtään, ampui kaikkiin korsuihin ja bunkkereihin, jotka olivat näkyvillä.

Dino ja Alma rakastuvat toisiinsa vastoin kaikkia odotuksia. Heidän perheensä, jotka olivat aikanaan läheisiä ystäviä, kieltävät suhteen – syystä, joka on sekä suuri että jossain määrin ymmärrettävä. Nuoret eivät kuitenkaan suostu luopumaan toisistaan. He etsivät keinoja kohdata salaa ja pitää rakkauden liekkiä yllä.

Sitten kaupungissa tapahtuu murha. Dino joutuu epäilyksen alaiseksi, ja heidän jo valmiiksi hankala tilanteensa muuttuu entistä vaikeammaksi. Tutkinta alkaa, salaisuudet kietoutuvat toisiinsa ja juoni saa uusia, odottamattomia käännteitä.

Älkää koskeko veljeeni on saaga rakkaudesta, ystävydestä sekä kamppailusta elannon puolesta. Tämä teos johdattaa lukijan monien erilaisten hahmojen pariin. Heidän tarinansa kulkevat omia polkujaan, mutta kietoutuvat toisiinsa tiiviisti, punoutuen yhdeksi juoneksi, joka kasvaa ja muotoutuu romaaniksi. Vangitseva kertomus vie lukijan Bosnian sodanjälkeiseen aikaan – työttömyyden, köyhyyden, rikollisuuden ja korruption varjoon. Milanović kuvaa tätä maailmaa taitavasti ja objektiivisesti, mutta ennen kaikkea hän tuo eläväksi nuorten hahmot, jotka tuntuvat todellisilta ja joiden kohtaloita on mahdotonta seurata välinpitämättömänä.

BoD

